

Biblioteca Publică „Mihail Sadoveanu”

„Biblioteca n-are vacanță”

Program de lecturi

Tradiții și obiceiuri de iarnă.

Soroca 2012

Elaborat: Klípko Marcela, șef serviciu informațional bibliografic

Colegiul de redacție:

Eugenia Răilean.

Lucica Cebotari.

Viorica Gaja.

Tehnoredactare:

Viorica Gaja, șef serviciul multimedia.

„Biblioteca n-are vacanță”

Tradiții și obiceiuri de iarnă

**Recomandări colaboratorilor de bibliotecă
pentru organizarea lecturilor de iarnă**

Sărbătorile de iarnă sunt alinări ale sufletului. Ele sunt respectate și păstrate precum au făcut-o bunicii și străbunicii noștri. Cu atmosfera lor plină de feerie, ne transferă, și pe cei mari, și pe cei mici, într-o lume a basmelor, unde miracolele sunt posibile. Când ne gândim la aceste sărbători, ele ne duc cu gândul la ceva deosebit și foarte plăcut.

Moldovenii au reușit pe parcursul istoriei să-și inobleze viața cu sărbători frumoase și obiceiuri semnificative. Prin obiceiuri înțelegem diverse manifestări cu caracter folcloric și pitoresc ce cuprind semnificații profunde asupra omului privind relațiile lui cu natura și cu lumea înconjurătoare. Trebuie să conștientizăm că avem nevoie să păstrăm legătura cu trecutul, cu tradițiile seculare, să protejăm și să promovăm patrimoniul spiritual-imaterial.

Inițind proiectul : „Biblioteca n-are vacanță” ne vom promova sărbătorile, tradițiile și obiceiurile calendaristice legate de iarnă.

Scopurile proiectului:

1. Dezvăluirea bogăției folclorului autohton.
2. Promovarea și transmiterea tradițiilor rămase de la strămoșii noștri contemporanilor de astăzi.
3. Cultivarea deprinderilor la copii de a prețui creația predecesorilor și contemporanilor.
4. Cultivarea gustului de lectură la copii.
5. Formarea deprinderilor de utilizare eficientă a bibliotecii.

Durata proiectului:10 zile.

Periodicitatea sedințelor: 6 ședințe.

Grupul țintă: copii de la 8 la 13 ani.

Temele lecturilor:

1. Tradiții și obiceiuri de iarnă la români.
2. Crăciunul: etimologie și desfășurare.
3. Tradiții și obiceiuri de iarnă practicate la Soroca.
4. Obiceiuri și tradiții de iarnă în creația scriitorilor români.

Desfășurarea temelor :

1. Tradiții și obiceiuri de iarnă la români:

Sărbătorile și obiceiurile populare grupate în preajma solstițiului de iarnă (20 decembrie- 7 ianuarie), poartă numele generic de sărbători de iarnă. Perioada este deschisă și închisă de sărbători preferate de ajunuri, atât Crăciunul, cât și Bobotează, și intersectate la mijloc de noaptea Anului Nou.

Principalele sărbători ale ciclului de iarnă- Crăciunul, Anul Nou, Bobotează

- au funcționat de-a lungul vremii ca momente independente de înnoire a timpului și de început de an. Românii folosesc pe lângă calendarul oficial, recunoscut de stat și de biserică, un calendar neoficial - calendarul popular - creat de popor și transmis folcloric. Spre deosebire de calendarul bisericesc oficial și de calendarul civil, care constituie un simplu tabel al zilelor grupate pe săptămâni și luni, calendarul popular indică timpul optim pentru arat și semănat, pentru petiș și logodit, pentru moștenirea strămoșilor sau aflarea ursitei.

Sărbătorile și obiceiurile populare care au loc în decurs de o zi sau de mai multe zile, diurne sau nocturne, cu data fixă sau mobilă, dedicate divinităților calendaristice, oamenilor, animalelor, păsărilor, plantelor, fenomenelor terestre și cosmice sunt cunoscute și respectate, în unele zone etnografice până astăzi. Unele au preluat numele sfinților creștini, altele nu au nici o legătură cu creștinismul („Caloianul”, „Paparuda”, „Drăgaica” etc), sau sunt pe cale de a fi asimilate, precum Crăciunul de creștinismul carpatic. Divinități moștenite de la substratul autohton, cele împrumutate și asimilate de la greco-romani și popoarele orientale, cât și creațiile mitice strămoșești și românesc alcătuiesc un original panteon:

Colindatul: este un scenariu compus din texte ceremoniale (colinde), formule magice, dansuri, gesturi, interpretat în casă, pe ulițe, de o ceată sacră. În calendarul popular, acest fenomen apare sub diferite denumiri zonale în perioadele solstițiului de iarnă („Steaua”, „Plugușorul”, „Sorcova”). Colindele transmit urări de sănătate, rod bogat, împlinirea dorințelor în noul an. Colindatul e cea mai răspândită tradiție a românilor. Când persoanele colindate nu primesc colindători, închid ușile sau nu oferă daruri, efectele magice sunt opuse, ei încălcând regulile acestui obicei.

Crăciun: este un zeu solar, de origine indo-europeană, specific teritoriilor locuite de geto-daci, identificat cu zeul roman Saturn și zeul iranian Mithra. Timp de peste un mileniu, creștinii sărbătoreau Anul Nou în ziua de Crăciun. Prin tot ce face, Crăciun se opune sau împiedică nașterea pruncului Isus, deoarece venirea pe lume a acestuia înseamnă moartea Moșului.

Pomul de Crăciun: este un brad împodobit, substituit al zeului adorat în ipostaza fitoforma, care moare și renaște la sfârșit de an, în preajma solstițiului de iarnă, sinonim cu Butucul de Crăciun. Pomul de Crăciun s-a suprapus peste un mai vechi obicei al incinerării Butucului (zeul mort) în noaptea de Crăciun, simbolizând moartea și renașterea divinității și a anului la solstițiul de iarnă. Obiceiul a fost atestat la români, aromâni, letoni și sârbo-croați.

Steaua: De la Crăciun și până la Bobotează copiii umblau cu Steaua, un obi-

cei vechi ce se întâlnește la toate popoarele creștine. Acest obicei vrea să amintească steaua care a vestit nașterea lui Isus și i-a călăuzit pe cei trei magi. Micul car al stelarilor, care intră în casă în zilele de Crăciun cîntă versuri religioase de nașterea lui Isus : „ Steaua sus răsare”, „Trei crai de la răsărit”.

Vicleimul: apare la noi pe la sfîrșitul sec. XVIII-lea. Originea lui este apuseană și se leagă de misterul celor trei magi ai evului mediu. A pătruns la noi prin sașii din Transilvania. Au fost trei tipuri principale care au fost și sunt în: Muntenia, Moldova și Ardeal.

Capra : în ziua de sf. Vasile exista obiceiul ca flăcăii să umble cu turca, capra sau berzia. Capra joacă după fluier, iar la terminare, unul din flăcăi apropiindu-se de masa unde sunt membrii familiei, începe să vornicească. Flăcăii joacă pe stăpîna casei, pe fete și chiar servitoare dacă sunt în casă și apoi mulțumind se îndepărtează.

Sorcova : obiceiul conform căruia în dimineața zilei de 1 ianuarie copiii, dar și cei mari merg și seamănă, simbolic, cu boabe de grîu și orez, pe care îl aruncă în casă și asupra celor din casă.

Bobotează si sf. Ion : este sărbătoarea creștină a botezului Domnului Isus Hristos în apele Iordanului. În ajunul Bobotezei preotul merge cu „ botezul ” stropind casele credincioșilor cu apă sfințită în acea zi. Credincioșii vin la biserică pentru a sfinți apa.

Superstițiile legate de sărbătorile de iarnă sunt numeroase dar se vor enumera 15 dintre ele cele mai principale:

1. Se consideră că cei care s-au născut în ziua de Crăciun vor avea noroc în viață.
2. O superstiție populară e legată de vremea din această zi: dacă cerul este senin anul ce urmează va fi roditor.
3. Dacă nu ai împodobit locuința cu crenguțe de vase, vei avea ghinion tot anul.
4. Vei avea noroc dacă ai vărsat vin pe masă sau ai dat de pomană, ai răsturnat cutia cu chibrituri.
5. Dacă în ajunul Crăciunului nu ai făcut cadou nimănui nu vei avea un an prosper.
6. Dacă te săruți în noaptea de Ajun vei avea noroc în dragoste, însă dacă eviți acest lucru vei avea parte de ghinion.

7. Pentru a alunga farmecele și duhurile rele se așează căței e usturoi pe masă și pe la ferestre.

8. În seara de ajun unele persoane mătură pragul locuinței, pentru a avea noroc în anul ce urmează.

9. În dimineața primei zile de Crăciun, trebuie ca oamenii să se spele pe față cu apă în care a fost amplasat un ban de argint.

10. În ziua de Crăciun nu se poartă încălțăminte nouă.

11. Nu se face curățenie în această zi și nu se aruncă gunoiul, astfel alungi norocul.

12. Cel ce nu primește colindătorii nu va avea belșug în casă.

13. Dacă bradul a luat foc, se anunță ghinion întregul an următor.

14. Dacă în ajunul Crăciunului mănânci mere atunci vei fi sănătos tot anul.

15. Luminările aprinse în noaptea de Crăciun trebuie să fie lăsate să se stingă singure, pentru a avea un an bun.

Cu credință că obiceiurile, din timpul sfințelor sărbători de iarnă se vor păstra, iar unele uitate vor fi revitalizate, sa purces la scrierea acestor rînduri, dar ca și o sfință îndatorire, căci ele poartă adevărul neschimbat, adevărul care rămîne, temele vieții și credinței noastre, ele fiind viața însăși.

2. Crăciunul. Etimologie și desfășurare:

Avem o varietate de tradiții la capitolul sărbători de iarnă. Pe 6 decembrie sărbătorim sf. Nicolae, această sărbătoare deschizînd ușile celor de iarnă. Specific acestei zi, este faptul că o așteaptă cel mai mult copiii, deoarece în noaptea de sf. Nicolae se presupune că cei care au fost cumiști pe tot parcursul anului, și care își curăță mereu încălțăminte, găsesc în ea dulciuri sau multe alte daruri.

De Crăciun, maturii, dar în special copiii umblă cu colindatul de la casă la casă, astfel vestind nașterea domnului. Copiii fiind mascați corespunzător, după colind sunt răsplătiți de către gazdă cu dulciuri sau bani.

Crăciunul deschide ciclul celor 12 zile ale sărbătorilor de iarnă. Obiceiul de a colinda înseamnă, de fapt, a merge din casă în casă cu diferite urări. El se manifestă pregnant în ciclul Anului Nou, dar nu lipsea nici la alte obiceiuri de pildă la Căluș. La baza lui stă principiul pe care se întemeiază rîndurile conviețuirii și a solidarității colective din satele noastre de obște: toți pentru unul și unul pentru toți. Despre numele propriu „Crăciun” s-a scris mult. Specialiști din generații diferite au căutat să explice originea cuvîntului, prin latinescul *crastinum* derivat la rîndui din latinescul clasic *cross* (mine), din latinescul *calatio* (chemare) din slavul *Krăciun*, pătruns în limba română prin intermediul limbilor slave. După un secol de dezbateri problema a rămas nerezolvată. Astfel, într-un interesant studiu intitulat *vestigii ale cultului solar*: Gh.

Musu ajunge la concluzia că un termen atît de înrădăcinat în cultura românească a existat la Nordul și Sudul Dunării, înainte de venirea romanilor și a rezistat oportunității „de curățare” a calendarului popular de către biserica creștină. Crăciunul este imaginat ca o simplă persoană profană: „om bătrîn” , „un păstor bătrîn cu barba ca omătul”. Sub influența creștinismului Crăciunul apare ca figură apocrifă : „mai mare peste ciobanii din satul de unde s-a născut Hristos”.S-a vorbit mai sus despre etimologia numelui de Crăciun și cum a evoluat el. Urmează descrierea propriuzisă a sărbătorii. Pentru început vorbim despre organizațiile de feciori. Ele aveau în frunte un șef numit vătav sau jude. Aceste organizații (4-7 pînă la 18-20 de persoane) cuprindeau bărbați necăsătoriți. Ei aveau ca sarcini principale să organizeze dansurile și petrecerile tineretului sătesc în sărbătorile de iarnă, să colinde la Crăciun și să îndeplinească diferite rituri și ceremonii, majoritatea cu un vădit caracter arhaic. Cetele își desfășurau activitatea principal de obicei între Crăciun și Bobotează sau sf. Ioan (6-7 ianuarie) dar unele se prelungeau întreg anul. Majoritatea cetelelor se constituiau de sf. Nicolae (la 6 decembrie). Atunci se fixau persoanele care intrau în ceată (după cum vroiau, după cum se înțelegeau feciorii între ei) iar cei intrați își alegeau conducătorii: un vătav mare și un vătav mic, un stegar (care purta steagul), un calcer (care avea grijă de elemente), un crîșmar (care avea în grijă băutura), un casier (care mînuia banii), etc. Conducătorii se alegeau prin vot, iar vătavul mare, uneori prin licitație (care dădea mai mult). Feciorii se îmbrăcau numai în pieptare (haine de pănură), purtau toți căciuli sau pălării la fel, își puneau pe piept brie colorate sau tricolar în diagonal iar în pălărie sau în căciulă podoabe maritot uniforme numite vistre, scopul era același: feciorii din ceată căutau să se înfățișeze astfel încît să poată fi deosebit de ceilalți.

În unele sate cetele aveau steag. Aceste era făcut de obicei din două basmale colorate , din cele ce se purtau numai la sărbători. El avea un mare rol ceremonial : ceata mergea pretutindeni cu steagul, dansa cu el. Cînd ceata era la gazdă, steagul, se arbora fie la podul casei, fie la poartă, înălțat pe o prăjină foarte înaltă. Cei care nu făceau parte din ceată puteau să îl fure, dacă reușea să fugă cu el fără a fi prins pînă la cîrciuma satului, se chema că a cîștigat, ceata trebuia să răscumpere steagul plătind atîta băătură cît cerea învingătorul. Ceata își caută o gazdă care era sediul ei în timpul cît funcționa. Se prefera o casă mai încăpătoare, fără copii sau cel puțin fără copii mici în care feciorii intrau ca într-o familie: gospodarul care îi găzduia se chema și uneori și tata de feciori, iar gospodina mama de feciori, ei înșiși socotindu-se între ei frați sau firtați. Aici ei învățau colindele, angajau lăutari, făceau steagul, cumpărau băutura, procurau lemne pentru foc. În afară de învățatul colindelor, feciorii din ceată aduceau lemne din pădure. Lăutarii se întocmeau din timp , muzicanți 2 (unul neapărat cu clarinetul). Ceremonialul din casă era mult mai bogat și foarte variat de la sat la sat. Se intra în casă cîntînd sau spunînd bună seara și dînd mîna cu ai casei. Se cînta una sau mai mult colinde. După aceea se făceau 2-3 jocuri scurte. Se luau darurile de pe masă și vătavul mulțumea și ura gazdei sănătate, belșug. În

unele sate se cînta o singură colindă pentru toți, în altele exista un repertoriu foarte bogat: colinda pentru preot, pentru primar, pentru vînători, pentru ciobani etc. DaruTlle tradiționale erau colacii de grîu, carnea de porc, la care se adăugau și bani. Noaptea de Crăciun era ocupată în întregime cu colindatul, uneori pînă se făcea ziua. A doua zi ceata dădea o masă, un adevărat banchet la gazda ei la care erau invitați mai marii comunei din acea vreme (preot, notar, primar, învățător).Cetele durau de obicei pînă pe 7 ianuarie.

Pentru fiecare din noi, Crăciunul, reprezintă un moment deosebit. Este o sărbătoare care ne adună la casa părintească, lîngă cei dragi. În aceste momente privim viața altfel, îi vedem pe ceilalți într-o lumină mai favorabilă, ne deschidem sufletul mai ușor.

3.Tradiții și obiceiuri de iarnă practicate la Soroca:

Un loc aparte în bogatele tradiții și obiceiuri românești îl ocupă sărbătorile ciclului de iarnă, care încep cu Andreiul, urmat de Crăciun (Nașterea Domnului), Anul Nou (sf. Vasile) și Bobotează. Toate aceste sărbători sunt însoțite de ceremoniale spectaculoase. Aceste manifestări ce au o importanță, o funcție educativă, ele dezvoltă la oameni simțul frumosului, sentimentul de mîndrie față de tradițiile strămoșești cu credință în Dumnezeu, insuflă dragostea de muncă și de patrie. Conținutul colindelor și al uraturilor relatează despre viața și ocupațiile strămoșilor noștri: *vînătoarea. păstoritul și agricultura.*

Sf. Andrei : este prima sărbătoare de iarnă care se petrece în noaptea spre 14 decembrie (stil vechi) sau 30 noiembrie (stil nou). Este o sărbătoare populară, considerată cap de iarnă, dedicată unui zeu autohton, patron al luptelor, care a preluat din calendarul ortodox numele și data de celebrare a Apostolului Andrei (30 noiembrie). Din timpurile îndepărtate, oamenii, mai ales tineretul, așteaptă cu nerăbdare această sărbătoare ce decurge după anumite tradiții înrădăcinate, nelipsind scenele pline de veselie, tradiții legate de dragoste și căsătorie, pentru care tinerii se pregătesc. Andreiul este așteptat în deosebi de fete, care cred mult în diferite vrăji pe care le fac, folosind în ajunul acestor sărbători, diferite obiecte magice. Vrăjile se fac pînă la sosirea oaspeților, ele caracterizîndu-se prin diversitate. Unele fete vin la cotețul porcului și una după alta strigă la el. Dacă porcul grohăie o dată, înseamnă că fata se va mărita peste un an, dacă de două ori - după doi ani. Dacă porcul nu grohăie fata va rămîne nemăritată. Pentru a afla cine le sunt urșiții unele fete fac balabuste, numără parii, cu lumînări și bu-suioac, cu strigăte în întunericul nopții. Apoi urmează partea festivă închinată sărbătorii cu bucate, băuturi pregătite în acest scop. Se mai obișnuiește să se lege porțile și ușile la casele cu fete mari, să se pună piedici pe drumurile satului. Această sărbătoare se desfășoară cu bogatele tradiții populare, păstrate din generație pe parcursul trecutului neamului nostru. Ele sunt preluate de generațiile tinere de la pă-

rinți și buneii lor, ce le transmit cu mare dragoste și încredere , cu frumosul lor, tradițiile pline de voie bună și umor, să fie păstrate și transmise și generațiilor ce vor urma. Să sperăm că noapte sf. Andrei va deveni pe viitor o sărbătoare împodobită cu noi tradiții, care se va transforma într-un adevărat început al sărbătorilor de iarnă, cu bogatul lor folclor popular de pe timpuri.

Crăciunul (Nașterea Domnului Isus Hristos):

Cînd Dumnezeu a hotărît să izbăvească lumea din păcat a trimis pe îngerul Gavriil în cetatea Nazaret, la Fecioara Măria. Și intrînd îngerul la ea i-a spus că a fost aleasă de Dumnezeu să nască pe Iisus Fiul Său. Cînd a sosit vremea nașterii Domnului ,în Țara Sfîntă se dădu poruncă să se înscrie fiecare om în localitatea sa de baștină. Fecioara Măria și bătrînul Iosif, logodnicul ei, au plecat din Nazaret spre Betleem. Cînd au ajuns la Betleem , se innoptase. Casele erau pline de oameni. S-au adăpostit într-o peșteră de la marginea Betleemului. În liniștea nopții sfînta Fecioara Măria a născut pe Iisus Hristos. Nu departe de peșteră se aflau niște păstori. Deodată, o lumină puternică coborî din cer și un înger al Domnului stătu lîngă ei. Împreună cu îngerul s-a văzut deodată o mulțime de oaste îngerească, lăudînd pe Dumnezeu. După ce a plecat îngerul de la păstori, aceștia, bucuroși de cele ce aflaseră, au mers în mare grabă la Betleem. Au intrat în peșteră și au găsit acolo pe Maica Domnului. S-au întors înapoi la turmele lor,vestind tuturor ce aflaseră de la înger și ce văzuseră cu ochii lor în peșteră.

Această bucurie o trăim și noi, creștinii, în fiecare an la 25 Decembrie, cînd sărbătorim Nașterea Domnului sau Crăciunul....

Crăciunul este prima sărbătoare din ciclul sărbătorilor de Anul Nou. La noi el se sărbătorește după stilul nou la 25 decembrie, iar după cel vechi-la 7 ianuarie. Crăciunul ne vine din străbuni, din secolul al IV-lea al mileniului întîi după Hristos. La Soroca, sărbătoarea de Crăciun este una dintre cele mai frumoase și nu există familie care să nu se pregătească de ea. Farmecul cel mai mare îl imprimă acestei sărbători colindele, fără de care Crăciunul nu poate fi imaginat. Înainte de Crăciun, atît vîrstnicii cît și copiii nu-și văd capul de treburi. Buneii, părinții , frații mai mari îi învață pe cei mici colinde, cu care umblaseră și ei cîndva pe la casele oamenilor. Cu ajutorul lor se confecționează și steaua care se face din lemn ușor și are mai multe colțuri, se împodobește cu o hîrtie colorată, avînd fixată la mijloc o iconiță cu Maica Domnului și Isus Hristos în brațe, mai are niște clopoței mici care produc sunete în timpul colindatului. La sf. Ignat în sat se taie porcii.. La aceasta participă cîtiva oameni. După ce porcul este dat jos și înjunghiat este pîrlit, apoi pielea se curăță bine cu cuțitele, se spală cu apă caldă. Porcul se acoperă cu un țol gros. Copiii sunt invitați să se suie pe porc. Bătrînii apreciază după splina porcului cum va fi iarna. Cît bărbății grijesc porcul, femeile gătesc friptura și mămăliga în ceaune mai mari ca să

mănince toți pe săturate. O tradiție din ajunul Crăciunului este coacerea pâinii, colacilor, prăjiturilor, crăciuneilor împlețiți în forma cifrei opt, care se atîrnă sub icoane. Gospodarii dau în ajun cap la butoiul cu vin. De Crăciun oamenii se duc la biserică pentru a participa la serviciul divin închinat nașterii Domnului Isus Hristos avînd cu ei busuioc și diferite bucate. În orașul Soroca sau păstrat peste cincizeci de colinde, care sunt cîntate la sărbători. Ele includ aspecte sărbătorești. Cunoscătorii de colinde le-au preluat de la bunicii și părinții lor, pe parcursul anilor și le-au transmis urmașilor, copiilor lor. Iată denumirile unora dintre ele: „Trei crai de la răsărit ”, „ In Betleem ”, „Trei păstori se întîlniră ”, „In grădina raiului ” etc.

Anul Nou (Sfîntul Vasile) : Pe timpuri, strămoșii noștri sărbătoreau Anul Nou în septembrie, cînd se strîngeau strugurii, în martie cînd se trezea pămîntul din somnul de iarnă, sau în seara de 13 spre 14 ianuarie, după stilul vechi, iar din (1918), oficial Anul Nou se sărbătorește în seara de 31 decembrie spre 1 ianuarie, cum sărbătorească majoritatea țărilor lumii și cînd se coincide cu sărbătoarea sf. Vasile cel Mare. La Soroca soarele încă nu se ascundea după culmea dealului, dar oamenii orașului, după tradițiile strămoșești, își începeau ceremoniile în legătură cu această sărbătoare. Gospodarii, cu luminile aprinse, așteaptă cu nerăbdare urătorii. Copilașii cei mititei așteaptă să vadă cum părinții îi răsplătesc pe urători, cu cite un colăcel, cu cite un bănuț pentru ca pe viitor, va trebui să ducă ei mai departe aceste tradiții. Sărbătoarea Anul Nou este compusă dint -un sistem de obiceiuri, tradiții și ritualuri legate în realizări artistice, literare, muzicale, coregrafice și dramatice. Ele proslăvesc munca pămîntului. Gospodarii fac bilanțul anului trecut și planuri pe viitor. La Soroca, printre tradițiile legate de sărbătoarea Anului Nou, sunt cunoscute obiceiurile : uratul, jocul cu măști zoomorfe și umblatul cu „ capra ” . Măștile sunt lucrate **CU** mult gust artistic. Copiii confecționează capul de capră cu coame și barbă. Copilul, în rol de capră se îmbracă într-un cojoc, de care se agață felurite bucăți de hîrtie colorată, însoțitorii caprei dansează și cîntă.

de capră se îmbracă într-un cojoc, de care se agață felurite bucăți de hîrtie colorată, însoțitorii caprei dansează și cîntă.

Semănatul. Cu semănatul umblă mai mult băieții, în vîrstă de la 7 pînă la 12 ani. Pentru semănat se folosește grîul, secara, orzul, ovăsul, orezul, porumbul pe care semințe copiii le iau într-o trăistuliță sau cu care își umplu buzunarele, intrînd în casă, copiii îi seamănă cu semințe pe cei prezenți, apoi pleacă la alte case. După ce semănatul sa sfîrșit gospodinele mătură casa, iar semințele le aruncă la vite sau la oi în ocol, ca acestea să se înmulțească precum se înmulțesc semințele. Unii cred că dacă nu vor fi urați de aceste sărbători, nici nu vor ajunge pînă la anul viitor. Strămoșii noștri din totdeauna au găsit necesar ca urmașii lor să învețe de mici a prețui munca, să știe a semăna pentru a-și asigura pîinea, a-și respecta datinile și tradițiile neamului. Venind în contact cu tradițiile populare, tînăra generație poate să-și treacă viața personală

prin afilierea istoriei poporului, să se apropie de ea, ceea ce poate, în consecință, deveni un punct de plecare pe drumul drept al vieții.

Bobotează. (Botezul Domnului). Cea mai însemnată sărbătoare de iarnă este Bobotează. Cu doar două zile înainte de această sărbătoare, creștinii localităților nu mănâncă de fruct, ci numai de sec. Pentru această zi se pregătesc bucate de post: grâu fiert, plăcinte cu varză, fasole sau bob fiert, găluște cu crupe de păpușoi și orez, borș, pește prăjit. Masa cu bucatele de sărbătoare nu sunt atinse pînă cînd nu vine preotul cu crucea să le binecuvînteze și să le stropească cu agheasmă. După plecarea preotului se gustă din bucate. Cea mai însemnată datină care are loc în această zi este sfințirea cea mare a apei sau Iordanul. Sfințirea cea mică se face în biserică sau la o fîntînă din apropierea ei. Dacă sfințirea apei se face pe gheața Nistrului, atunci se taie în gheață un produs, lîngă care este ridicată o cruce mare din lemn sau gheață. Oamenii satului, întorcîndu-se pe la casele lor cu agheasmă, stropesc cu ea casele și în casă, celelalte construcții, vitele, grădinile animalele. Restul aghesmei este turnată într-o sticlă care pe tot parcursul anului este păstrată și folosită în zilele de sărbători.

Pentru oamenii ținutului Soroca credința, tradițiile și datinile sunt singurul izvor de trai sufletesc care-i înalță și îi întărește și le dă viață. Acesta este cel mai scump tezaur moștenit și, la rîndul lui, lăsat moștenire urmașilor.

A. Obiceiuri de iarnă în creația scriitorilor români!

Creația populară este genul de activitate literară colectivă, care circulă de la om la om. Particularitățile de bază ale creației populare orale sînt caracterul anonim, colectiv tradițional variativ sincretic. Din creația populară orală din care fac parte: moș Trifan Baltă, Constantin Daraban, Nicolai Pleșca, care au contribuit considerabil la completarea patrimoniului spiritualității moldovenești.

Folclorul moldovenesc se împarte în două grupuri mari : folclor ritualic și neritualic. Creația populară ritualică cuprinde: poezia obiceiurilor calendaristice: colinde, urături, teatrul popular - „Căluțul” , „Ursul” , „Capra” , „Malanca” , cîntece de stea, orații rostite la umblatul cu semănatul. Printre celebrii folcloriști din toate timpurile care au adunat cu migală și cu scrupulozitate creația noastră popular orală, sunt figurile remarcabile a lui Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Aleco Russo, Teodor Burada, Petre Ștefănuță, T. Gălușcă, Elena Sevastos, Tudor Panfile, E. Lebedeva precum și pleiada cercetătorilor sectorului de folclor al Academiei de Științe din Republica Moldova, de la Academia de Arte „ Gavriil Muzicescu ”, de la Centrul Creației populare : Nicolae Băieșu, Dumitru Blajini, Grigore Botezata, Ion Buruiană, Ion D. Ciobanu, Victor Crimpei, Tudor Colac,

Nicolae Demcenco, Iulian Filip, Andrei Hropotinschi, Andrei Hîncu, Efim Junghietu, Măria Mocanu, Sergiu Moraru etc.

Formele de activitate:

1. Lecturi comentate.
2. Convorbiri despre lecturile citite.
3. Audieri comentate.
4. Expuneri de opinii.

Impact:

- Se va cizela vorbirea elevilor.
- Se va îmbogăți vocabularul elevilor.
- Elevii vor frecventa mai mult bibliotecile.
- Vor cunoaște tradițiile.

Astfel participanții la proiect: „Biblioteca n-are vacanță ” vor descoperi multe lucruri noi pe care nu le cunoșteau și vor rămîne mulțumiți de acțiunea petrecută.

Se propune o listă recomandată care va ajuta lucrătorii bibliotecilor să găsească informația dorită mai ușor și anume să cunoască mai de aproape obiceiurile și tradițiile de iarnă care s-au practicat și se practică pînă în ziua de astăzi transmise de la strămoșii noștri nouă tinerii generații cu care trebuie să ne mîndrim că avem așa o țară de frumoasă și cu un asemenea tezaur folcloric foarte variat și bogat.

Lista recomandată:

Cărți:

1. Alexandri Vasile. Iarna / Vasile Alexandri. - Ch.: Cartea Moldovei. - 2002. - p.62.
2. Alexandri Vasile. Mezul iernii / Vasile Alexandri. - Ch.: Cartea Moldovei. - 2002. - p.64.
3. Anul Nou la ușă bate. - Ch.: Silvius Libris. - 74 p.
4. Andon. I. Mihai. Colinde din Berezeni - Vaslui / Mihai I. Andon. - Vaslui. - 2003. - 187 p.
5. Astăzi sa născut Hristos. - Ch.: Prier, Iași, 1992. - 188 p.
6. Înjurai bradului. - Ch.: Silvius Libris. - 46 p.
7. Bilțiu Panfil. Poezii și povești populare din țara Lăpușului / Panfil Bilțiu. - Ch.: Minerva, București, 1990. - p.3 - 61.
8. Băieșu Nicolae. Sărbători Domnești I / Nicolae Băieșu. - Ch.: Cartea Moldovei, 2004. - p.66 - 168.

9. Colinde și urături. - Ch.: Silvius Libris. - 2011. - p. 48.
10. Cu plugușorul. Colinde strămoșești. - Ch.: Silvius Libris. - 47 p.
11. Folclor muzical din Moldova. - 1997. - p. 370 - 397.
12. Folclor păstoresc. - Ch.: Știința, 1991. - p. 252 - 274.
13. Granaci Lidia. Sărbători. Obiceiuri. Tradiții / Lidia Granaci. - Ch.: Epigraf. -2008.-p. 26 -43.
14. Hlib Lidia. Regina nopții / Lidia Hlib. - Ch.: Silvius Libris.
15. Leru - Ier, florile dalbe. - Ch.: Silvius Libris. - 45 p.
16. Poezii din desaga lui Moș Crăciun. - Ch.: Silvius Libris. - 78 p.
17. Stropi de veșnicie. - Ch.: SRL, 2008. - p.7 - 50.
18. Soare nou răsare. - Ch.: Hyperion. - 79 p.
19. Sărbătorile de iarnă. - Ch.: Ruxanda. -116 p.
20. Vine Crăciunul: Povești, colinde, podoabe și merinde / Măria Duval, Alain Jost; trad.: Doina Mendrea. - București: Litera, 2009. - p.36.
21. Vangheli Spiridon. Povestea lui Guguța cu moșii Crăciunii / Spiridon Vangheli. - Ch.: Turturica. - p.25 - 28.
22. Vangheli Spiridon. Urătorii / Spiridon Vangheli. - Ch.: Turturica. - p.26 - 28.

Ediții periodice :

1. Bălan Tatiana. Moș Crăciun din Islanda / Tatiana Bălan // A' Mic. - 2010. - nr. 12. -p. 13.
2. Creangă Ion. Nașterea Mântuitorului / Ion Creangă // Alunelul. - 2010. - nr. 12. -p. 2-3.
3. Crăciun fericit / Alunelul. - 2010. - nr.12. - p. 2 - 3.
4. Dragomir Constantin. Decembrie - Luna lupilor și a nopților lungi cu povești / Constantin Dragomir// A' Mic. - 2010. - nr. 12. - p. 10 -11.
5. OnicăPatricia. Urătură/Patricia Onică// Alunelul, 2012. - nr.1. - p. 3.
6. Romanciuc Valentina. De unde vine Crăciunul? / Valentina Romanciuc // A' Mic. -2010. - nr.12. -p. 1.

Biblioteca Publică „Mihail Sadoveanu” Soroca

Adresa principală a firmei
str. Alexandru cel Bun, 25

Telefon: 2 23 15; 2 30 69

Poștă electronică: m.sadoveanu@mail.ru

Procesare computerizată: Gaja Viorica